

ALEVİLERİN SESİ

DIE STIMME DER ALEVITEN IN EUROPA

AVRUPA ALEVİ
BİRLİKLERİ
KONFEDERASYONU
YAYIN ORGANI

DOSYA: ZİNİ GEDİĞİ

**Anıtlarımız;
Belleğimiz, Direnişimiz,
Saygımızın Bir İfadesi,
ve Toplumsal Vicdanın
Onarılmasıdır!**

BİNLERCE YILLIK KADİM ALEVİ ÖĞRETİ VE KÜLTÜRÜNÜN, BUNA DAYANAN YAŞAM ŞEKLİNİN, YANI "ALEVİ YOLU" NUN; DOĞAYA, İNSANA, EMEĞE, SEVGİYE VE EVRENSEL BARİŞA OLAN İNANCININ HARMANLANIP, EVRENSEL DEĞERLER ÇERÇEVESİNDE YORUMLANARAK YENİDEN ÜRETİLDİĞİ DERGİDİR, "ALEVİLERİN SESİ".

ALMANYA 3.00 EUR.
ALMANYA DIŞI 5.00 EUR.

09/2025

296

ISSN
1615-1623

Alevi Kültürel Mirası Koruyan, Canlandıran ve Geleceğe Aktaran Dijital Bir Platform:

ALEVİ ANSİKLOPEDİSİ

DR. HAYAL HANOĞLU

Kurucu Yayın Kurulu Üyesi

2 Temmuz 2025 tarihinde www.aleviansiklopedisi.com adresinde erişime açılan Online Alevi Ansiklopedisi, Alevi toplumunun inançlarını, tarihini, ritüellerini, coğrafyalarını ve seslerini kapsayan zengin çeşitliliğini belgelemeye, korumaya ve aktarmaya adanmış öncü bir bilgi platformudur. Akademik titizlikle derlenmiş bilimsel içeriği yaşayan sözlü gelenekle buluşturan bu dijital platform, Alevi mirasını gelecek kuşaklara çok dilli, katılımcı ve açık erişimli bir ortamda taşımayı hedeflemektedir.

Geniş bir yazar, akademisyen, araştırmacı ve yol insanının gönüllü emeğiyle şekillenen ansiklopedi, yalnızca bir başvuru kaynağı değil; kolektif hafızayı kuşaklararası aktarıma uygun biçimde koruyan ve yaşatan bir kültürel miras alanıdır.

Bilginin İki Temel Kaynağı: Akademi ve Sözlü Gelenek

Alevi Ansiklopedisi, bilgi üretimini iki ana eksende kurulumaktadır: Birincisi, akademik dünyadan gelen katkılardır. Alevilikle ilgili tarih, coğrafya, sosyoloji, antropoloji, teoloji, toplumsal cinsiyet, hafıza ve siyaset çalışmaları yürüten akademisyenler ve araştırmacılar, kavramlara ve süreçlere dair bilimsel perspektifle hazırlanmış yüzlerce maddeyle ansiklopedinin kurucu omurgasını oluşturmaktadır.

İkinci eksen ise, sözlü kültürün taşıyıcıları olan Pirlar ve Anaların doğrudan anlatımlarıyla şekillenen Yol Önderlerinin Dilinden Alevilik bölümüdür. Aleviliğin doğrudan hafızasını temsil eden bu yol önderlerinin bilgi ve anlatıları, 10–11 Mayıs 2025 tarihlerinde Dortmund’da düzenlenen I. Pirlar–Analar Çalıştayı sırasında kamera karşısında kayıt altına alınmış ve ansiklopedide özel bir sözlü gelenek arşivi olarak yayına hazırlanmıştır.

2025 sonunda GADEV’in ev sahipliğinde İstanbul’da gerçekleşecek II. Pirlar–Analar Çalıştayı ile de bu arşiv genişletilerek, Türkiye’nin farklı bölgelerinden pirlar ve anaların anlatılarıyla zenginleştirilecektir.

Bu çifte kaynak yapısı, Alevi Ansiklopedisi’ni klasik ansiklopedik modellerin ötesine taşıyan bir yaklaşımdır. Burada bilgi yalnızca akademik filtrelerden geçmiş verilerle değil, aynı zamanda yaşayan belleğin taşıyıcıları tarafından doğrudan üretilmektedir. Böylelikle hem kolonyal bilgi üretim modellerine eleştirel bir yanıt verilmekte, hem de yerli epistemolojilerin görünürlik kazanması sağlanmaktadır.

Kapsamı, Yaklaşımı ve Özgünlüğü

Alevi Ansiklopedisi, Alevilik üzerine bilgi üretimini bütüncül ve çoğul bir çerçevede ele alır. Analık, pirlar/dedelik, musahiplik, cem, gülbenk, nefes, semah gibi inançsal yapılarla birlikte; katliamlar, zorunlu göçler, sürgün, diaspora, hafıza, mekân, toplumsal cinsiyet, doğa, ekoloji ve siyasal mücadele gibi konular da yer almaktadır.

Ansiklopedi içeriği hem tematik hem de alfabetik olarak erişime açıktır. Aynı kavram veya konu üzerine farklı yazarlardan gelen çoklu maddelere yer verilmesiyle, Alevi toplumunun ibadet ve yorum çeşitliliği görünür kılınmakta; bu yolla topluluk içindeki çoğulluk ve tartışmalı alanlara bilimsel bir zemin sunulmaktadır.

Kolektif Emek, Katılımcı Süreç

Rıza Şehri Akademisi’nin öncülüğünde başlatılan bu proje, yurtiçinden ve yurtdışından birçok Alevi akademisyen, araştırmacı, yazar ve yol önderinin kolektif emeğiyle vücut bulmuştur. Hazırlık sürecinde çok sayıda

Alevi Ansiklopedisi, Alevi toplumunun inanç, tarih, ritüel ve hafıza çeşitliliğini çok dilli ve katılımcı bir zeminde buluşturan açık erişimli dijital bir platformdur.

etkinlik (sempozyum, çalıştay ve danışma toplantısı vb) düzenlenmiş, yazarlar arasında karşılıklı etkileşimi ve dayanışmayı besleyen ilişkilene alanları yaratılmıştır.

Bu sürecin önemli duraklarından biri, 16–17 Kasım 2024 tarihlerinde Dortmund'da 'Deneyimler, Düşünceler, İmkânlar, Hedefler' başlığıyla düzenlenen I. Alevi Ansiklopedisi Sempozyumu olmuştur. Ardından, 10–11 Mayıs 2025 tarihlerinde yine Dortmund'da gerçekleşen I. Pirlar - Analar Çalıştayı ile sözlü mirasın kaydı yönünde tarihî bir adım atılmıştır.

Bu kolektif sürecin bir sonraki durağı, 10–12 Ekim 2025 tarihlerinde Dortmund'da gerçekleşecek II. Alevi Ansiklopedisi Sempozyumu olacaktır. Geniş bir akademik kadronun katılımıyla düzenlenecek bu sempozyum, inanç, ritüel, tarih, toplumsal cinsiyet, göç, diaspora ve sözlü tarih gibi temalar etrafında kurgulanan atölyelerle yeni maddelerin üretimine zemin hazırlayacaktır. Yıl sonunda, GADEV'in ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenecek II. Pirlar-Analar Çalıştayı aracılığıyla, sözlü kültür arşivi Türkiye'de yaşayan pir ve anaların yeni anlatılarıyla daha da zenginleştirilecektir.

Açık Erişimli, Yaşayan Bir Platform

www.aleviansiklopedisi.com adresinden herkese açık olarak erişilebilen bu dijital platform, sürekli güncellenen içerikleriyle yaşayan bir bilgi kaynağıdır. Kullanıcı dostu arayüzüyle okurlar tematik ya da alfabetik olarak arama yapabilir; maddeler kaynakçalar, ileri okuma önerileri ve yazar profilleriyle desteklenmiştir.

Ansiklopedinin ilk grup maddeleri, 2 Temmuz 2025 tarihinde yayına açılmıştır. İkinci grup maddeler ise 5 Ekim 2025'te dijital platformda yerini alacaktır. Bu kapsamda, yeni madde gönderimleri için son başvuru tarihi 15 Eylül 2025 olarak belirlenmiştir. Ardından her üç ayda bir, yeni grup maddeler düzenli olarak sisteme eklenmeye devam edecektir. Böylece ansiklopedi, sadece

geçmişin belleğini değil, aynı zamanda bugünün bilgisini ve gelecek kuşaklara taşınacak güncel içerikleri barındıran dinamik bir yapıya kavuşacaktır.

Bu yönüyle Alevi Ansiklopedisi hem akademik dünyaya, araştırmacılara ve öğrencilere hem de Alevi toplumunun tüm bireylerine hitap eden, çok dilli, kapsayıcı ve katılımcı bir dijital bilgi platformudur. Bu yolculuk kolektif emekle şekilleniyor, dayanışmayla güç kazanıyor. Elbette Alevi Ansiklopedisi'nin büyümesi ve nesiller boyunca canlı kalması, toplumsal sahiplenmeyle mümkün. Her katkı -yazılan bir madde, aktarılan bir bilgi, yapılan bir paylaşım ya da sunulan bir destek- bu bütünün yapıtaşlarından biridir. Haber bültenine üye olmak, sosyal medya mecralarında görünür kılmak, çevrede duyurmak, söze ses katmak da bu yolculuğun bir parçası olacaktır. Yol sürerken omuz veren çoğaldıkça, ses de iz de derinleşir. 📖